

โครงการสำรวจแหล่งโบราณคดีไต้น้ำ

บริเวณเกาะช้าง จังหวัดตราด

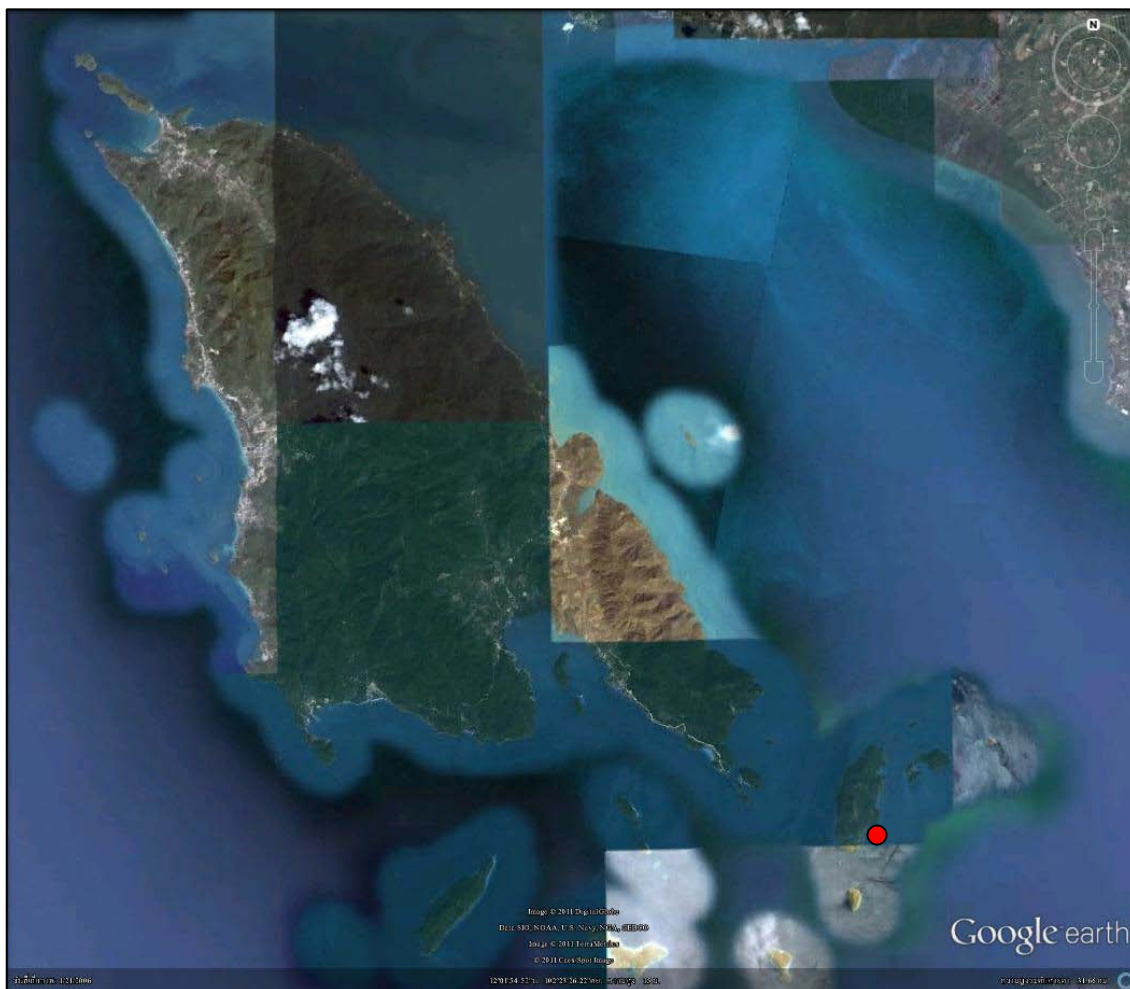
27 สิงหาคม – 2 กันยายน 2554

แหล่งเรือจมเกาะไม้ซี้ใหญ่ บริเวณเกาะช้าง
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ที่ตั้ง

แหล่งเรือจมเกาะไม้ซี้ใหญ่ จากกการบอกกล่าวของ น.ท.สมบัติ บุญเกิดพานิชย์ กล่าวว่า แหล่งเรือจมอยู่บริเวณ ทิศตะวันออกของเกาะไม้ซี้ใหญ่ ตั้งอยู่ทางจากเกาะช้าง ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ราว

พิกัดกริด N 11° 55.988 E 102°28.588 UTM (WGS84) 48 P 0225141 1320412

ภาพบน : ภาพถ่ายทางอากาศของเกาะช้างและเกาะไม้ซี้ใหญ่ โดยจุดสีแดงแสดงตำแหน่งของแหล่งโบราณคดี

ที่มา : โปรแกรม Google Earth

การเดินทาง

แหล่งเรือจมอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะไม้ซี้ใหญ่ทางฝั่งตะวันออก ซึ่งอยู่บริเวณปลายของเกาะ ไม้ซี้ใหญ่ ด้านตะวันออก การเดินทาง เดินทางจากเกาะช้างฝั่งตะวันออก(ท่าเรือธารมะยม) ไปทางทิศใต้ ราว 10 ไมล์ทะเลจะพบกับเกาะไม้ซี้ใหญ่ เดินทางไปต่อทางทิศตะวันออกของเกาะไม้ซี้ใหญ่ไปจนปลายเกาะจะพบกับแหล่งโบราณคดี

สภาพทั่วไป

เกาะไม้ซี้ใหญ่ มีลักษณะเป็นเกาะบนเกาะมีภูเขา ระยะทางจาก ปลายเกาะด้านทิศเหนือถึง ปลายเกาะด้านทิศใต้ ประมาณ 1.8 ไมล์ทะเล ความกว้างของเกาะ ราว .80 ไมล์ทะเล แหล่งโบราณคดีอยู่ฝั่งตะวันออกของเกาะไม้ซี้ใหญ่ พื้นที่บริเวณแหล่งเป็นแนวโคลน ยาว และส่วนพื้นที่ที่อยู่ติดกับเกาะจะเป็นทราย บริเวณแหล่งโบราณคดีมีถ้ำ และหาดทรายรวมถึงบ้านที่ถูกทิ้งร้าง ความลึกของแหล่งโบราณคดี ประมาณ 3-7 เมตร ขึ้นอยู่กับระยะห่างจากเกาะยิ่งห่างมากยิ่งมีความลึกมาก ทิศนวิสัยได้น้ำแยะ ราว 30 ซม. ที่สามารถมองเห็นได้

ภาพบน : ภาพถ่ายของ
เกาะไม้ซี้ใหญ่ถ่ายจาก
ปลายเกาะช้างฝั่ง
ตะวันออก

ภาพล่าง : ภาพเกาะไม้ซี้
ใหญ่ฝั่งตะวันออก ลูกศร
สีแดงแสดงตำแหน่งแหล่ง
โบราณคดีตามคำบอก
เล่าของชาวบ้าน

การแจ้งข่าวแหล่งเรือจมน้ำขนาดใหญ่

เนื่องจาก น.ท.สมบัติ บุญเกิดพานิชย์ ได้แจ้งข่าวมายัง จ.อ. อรรถพล เทียมเงิน นายช่างสำรวจชำนาญงาน ของกลุ่มโบราณคดีใต้น้ำ ว่ามีการพบภาชนะดินเผาลักษณะไห ที่เกาะใกล้เคียงเกาะช้าง พบจำนวนมาก น้ำไม่ลึก ราว 10 เมตร อาจเกิดจากการที่โบราณวัตถุถูกน้ำพัดมาอยู่ในที่ตื้น เป็นผลให้กลุ่มโบราณคดีใต้น้ำเกิดความสนใจในแหล่งโบราณคดีนี้ เนื่องจาก มีระดับน้ำที่ไม่ลึก และหากพบเรือและแหล่งโบราณคดียังสภาพดี สามารถจัดทำการศึกษาหรือขุดค้นขยายผลต่อไปได้ง่าย จึงจัดทำโครงการการสำรวจแหล่งโบราณคดีบริเวณเกาะช้างขึ้นในงบประมาณปี 2554 ซึ่งเมื่อได้รับงบประมาณสำหรับการสำรวจแหล่งโบราณคดีแล้ว ได้ทำการออกปฏิบัติราชการการสำรวจโดยมุ่งหน้าไปยังเกาะช้างก่อนเพื่อตามหา น.ท.สมบัติ บุญเกิดพานิชย์ ให้มาช่วยในการชี้ที่หมายเรือจมน้ำ ซึ่งน.ท.สมบัติ บุญเกิดพานิชย์ ได้รับทราบว่ากลุ่มโบราณคดีใต้น้ำได้มาสำรวจแหล่งโบราณคดี จึงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ได้เข้ามาร่วมชี้จุดที่เคยไปดำน้ำแล้วพบภาชนะดินเผาให้แก่กลุ่มโบราณคดีใต้น้ำด้วย

ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ 27 สิงหาคม -2 กันยายน พ.ศ. 2554 รวมระยะเวลา 7 วัน

งบประมาณ

ใช้งบประมาณของกลุ่มงานโบราณคดีใต้น้ำ กรมศิลปากร จำนวนเงินทั้งสิ้น 300,000 บาท

คณะทำงาน

กลุ่มโบราณคดีใต้น้ำ กรมศิลปากร

1. นายเอิบเปรม วัชรางกูร	หัวหน้ากลุ่มโบราณคดีใต้น้ำ
2. พันจ่าตรีเดชา พรไทย	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
3. จ่าเอกสมเกียรติ คุ้มรักษา	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
4. จ่าเอกบัณฑิต พิเศษขำ	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
5. นายวิษณุ หนูเลขา	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
6. จ่าเอกประเสริฐ สอนสุภาพ	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
7. พันจ่าเอกอดุลย์ โคตรสีนวล	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
8. จ่าเอกอรรถพล เทียมเงิน	นายช่างสำรวจชำนาญงาน
9. จ่าเอกศุภกฤษ สำโรงสุน	นายช่างสำรวจปฏิบัติงาน
10. นายสิริ พลอยมุกดา	นักโบราณคดีปฏิบัติการ

11. นางกัลปิงหา เกี้ยวมาศ	ผู้ช่วยนักโบราณคดี
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพานิชย์นาวิ	
1. นาย อภากร เกี้ยวมาศ	ภัณฑารักษ์ชำนาญการ
สื่อมวลชน	
1. คุณเจงลีย์ วิจารณ์จิตร	ผู้สื่อข่าว Post News
2. คุณกิตติคุณ ปทุมวงศ์	ช่างภาพ Post News
3. คุณอรวรรณ โอวาสสาร	ผู้เขียนบทสารคดี พาโนรามา
4. คุณมณูญ ธรรมสนอง	ช่างภาพใต้น้ำ พาโนรามา
5. คุณรัฐพล แจ็งกิจ	ผู้ช่วยช่างภาพ พาโนรามา
6. คุณกฤษ แสงสุข	ช่างภาพ พาโนรามา
7. คุณเกรียงไกร สุขประเสริฐ	ช่างภาพใต้น้ำ พาโนรามา

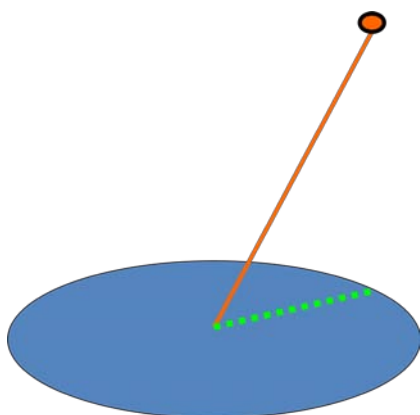
ขั้นตอนการทำงาน

การสำรวจ

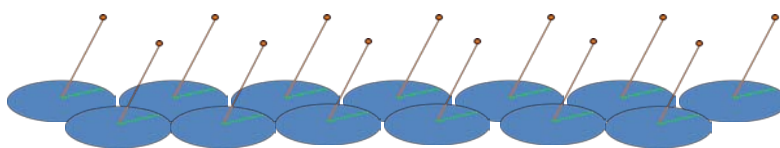
หลังจากการได้หมายแหล่งเรือจม พบว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเป็นแหล่งเรือจม กลุ่มงานโบราณคดีใต้น้ำ จึงได้ลงดำน้ำด้วยอุปกรณ์ดำน้ำแบบสกูบา (SCUBA) ตรวจสอบ และสำรวจพื้นที่

การสำรวจใช้วิธีสำรวจแบบวงกลม โดยทำการทิ้งทุ่น ลงเป็นจุดหลัก ขยายรัศมีของวงกลมเพิ่มทีละ 2 เมตร จนกระทั่งพื้นที่สำรวจมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 50 เมตรครอบคลุมพื้นที่โดยรอบ การสำรวจแบบนี้เพื่อค้นหาแหล่งเรือจม หรือโบราณวัตถุที่โผล่พ้นพื้นโคลน และรายละเอียดของตัวเรือในเบื้องต้น(ถ้ามี) เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตพื้นที่ในการทำงานทั้งหมด อีกทั้งเป็นการวางแผนที่จะดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

โดยการสำรวจนี้ได้ทำการทิ้งทุ่นทั้งหมด 25 ทุ่น ซึ่งแต่ละทุ่น มีระยะห่างกัน 30 เมตร และซ้อนเหลื่อมกันเพื่อต้องการให้การสำรวจครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่

ภาพถ่าย : วิธีการสำรวจแบบ
ค้นหาแบบวงกลม

ภาพบน : วิธีการสำรวจแบบ ค้นหาแบบวงกลม จำนวนหลายวงทับซ้อนกัน เพื่อคลุมพื้นที่ ที่ใช้ในการสำรวจแหล่งโบราณคดีนี้

ซากเรือและโบราณวัตถุที่พบ

จากการสำรวจไม่พบซากเรือหรือโบราณวัตถุใดๆทั้งสิ้น แต่ น.ท.สมบัติ บุญเกิดพาณิชย์ ได้กล่าวไว้ว่าพบโบราณวัตถุที่บริเวณแหล่งเรือจมเกาะไม้ซี้ใหญ่นี้ เป็นโบราณวัตถุประเภท ไห ซึ่งมีหู และได้นำขึ้นจากน้ำไปแช่น้ำจืดไว้ที่บ้าน เมื่อโบราณคดีได้นำสำรวจไม่พบโบราณวัตถุ น.ท.สมบัติ จึงนำมามอบให้ กลุ่มโบราณคดีได้นำไปตรวจสอบต่อไป

การวิเคราะห์โบราณวัตถุที่รับมอบจากชาวบ้านเบื้องต้น

โบราณวัตถุหลายรายการที่ได้จากการค้นพบของชาวบ้าน บริเวณแหล่งเรือจมเกาะไม้ซี้ใหญ่ น.ท.สมบัติได้งมขึ้นมาและเก็บรักษาไว้ในเบื้องต้น ต่อมานำมามอบให้กลุ่มโบราณคดีได้นำ ซึ่งมีรายละเอียด สามารถจัดจำแนกได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1.ภาชนะดินเผาเนื้อดินไม่มีเคลือบ ทรงไห มีหู หนา
- 2.ภาชนะดินเผาเนื้อดินไม่มีเคลือบ ทรงไห มีหู บาง
- 3.ภาชนะดินเผาเนื้อดินมีเคลือบสีขาวน้ำแดงกวาง ทรงไห มีหู หนา

ซึ่งจากการวิเคราะห์โบราณวัตถุเบื้องต้นกล่าวได้ว่า เป็นโบราณวัตถุที่ทำขึ้นในสมัยหลัง เนื่องจากลักษณะทางกายภาพแตกต่างจาก โบราณวัตถุที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งหากเป็นโบราณวัตถุที่แหล่งเตาแม่น้ำน้อยและแหล่งเตาศรีสังขาลย์ จะมีลักษณะเป็น เนื้อแกร่ง (Stoneware) และมีเคลือบสีน้ำตาลสำหรับเตาแม่น้ำน้อย และแหล่งเตาศรีสังขาลย์จะเป็นสีน้ำตาลอ่อนออกขาว ซึ่งจากการวิเคราะห์เบื้องต้น มีข้อเสนอแนะให้นำโบราณวัตถุเหล่านี้ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาชนะดินเผา ตรวจสอบต่อไป

ภาพบน : ภาชนะดินเผาที่แยกประเภทเป็นแบบที่ 2 ภาชนะดินเผาเนื้อดินไม่มีเคลือบ ทรงไห มีหู
บาง

ภาพล่าง : : ภาชนะดินเผาที่แยกประเภทเป็นแบบที่ 1 ภาชนะดินเผาเนื้อดินไม่มีเคลือบ ทรงไห มี
หูหนา

ภาพบน : ความสูงของภาชนะดินเผา

ภาพล่าง :: ภาชนะดินเผาที่มีร่องรอยของการมัดปากด้วยเชือก แล้วนำลงไปทิ้งไว้ในทะเลให้เปลือกเกาะ ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นของที่จัดทำขึ้นภายหลัง

ภาพบน : ตัวอย่างส่วนหนึ่งของภาชนะดินเผาที่ได้รับมอบจากชาวบ้านทั้งหมด

สรุป

การสำรวจแหล่งเรือจม เกาะไม้ซี้ใหญ่ในครั้งนี้ไม่พบตัวเรือ หรือโบราณวัตถุใดๆทั้งสิ้น แต่ได้รับมอบโบราณวัตถุจากชาวบ้านที่อ้างว่าไปงมมาจากบริเวณที่ทำการสำรวจ และจากการวิเคราะห์โบราณวัตถุเบื้องต้นพบว่า โบราณวัตถุเหล่านี้ มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากแหล่งโบราณคดีต้นกำเนิดของโบราณวัตถุเหล่านี้ ซึ่งแสดงว่าโบราณวัตถุเหล่านี้ อาจเป็นสิ่งที่ถูกทำเลียนแบบด้วยเหตุผลหนึ่ง จึงเห็นควรให้ส่งตัวอย่างไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบต่อไป